

schrift für Gideon Petz, pp. 177—188 és Deutsch-ungarische Heimatsblätter, Jhrg. 1934.) V. most munkája első terjedelmes fejezetében a püspöki könyvtár történetét írja meg egészen napjainkig, ebből különösen a könyvtár története, KLIMÓ halálától báró SZEPESSY Ignácig, tehát a könyvtár első hat évtizede, számíthat nagyobb érdeklődésre. Ezután a könyvtár francia nyomtatványait ismerteti tárgycsoportok szerint, amelyek igen jellemző képet adnak így, miután egy nem állandóan és módszeresen gyarapított gyűjteményről van szó, a könyvgyűjtő püspökök irodalmi ízléséről és érdeklődéséről is. V. közli a francia nyomtatványok bibliográfiai leírását is, kiemelve mindenütt a magyar vonatkozásokat. Ezzel sem végez felesleges munkát, mert még JEZERNICZKY Margit alapos munkája (*Les impressions en français de Hongrie* [1707—1848], Szeged, 1933) után is egy Sopronban előadott francia iskoladrámával gyarapítja az eddig ismeretlen magyarországi francia nyomtatványok amúgyis csekély számát. Művének utolsó fejezete a püspöki könyvtár francia kézírataival foglalkozik. Itt is különösen KOLLER Józsefnek, a pécsi püspökség történetírójának, a forradalom alatt emigrált francia papokkal folytatott érdekes leveleit ismerteti és azokat részben közli is. Az itt közölt részletek is azt bizonyítják, hogy érdemes volna ezt a 107 eredeti és 8 másolt levélből álló levelezést egész terjedelmében kiadni, hasonlóképpen meg kellene állapítani azoknak az egyéb francia kéziratoknak a forrásértékét is, amelyek a francia katolicizmusnak forradalom alatti történetére és az emigráns francia papság sorsára vonatkoznak. Ez a probléma azonban már az egyháztörténeti kutatók körébe tartozik.

TÓTH LÁSZLÓ.

Bibó István: *Könyvtáraink racionalizálása. A szegedi egyetemi könyvtár tizenkét éve.* (A Szegedi Egyetemi Könyvtár Dolgozatai I. sz.) Szeged, 1933. 8° 19 l.

Az újonnan alapított könyvtár nemcsak hátrányokkal, hanem előnyökkel is számolhat. Kétségtelenül hátránya a hosszú évtizedeken, esetleg évszázadokon át lassan felszaporodott nagy és régi könyvanyag hiánya. De ezt a hátrányt nagy anyagi áldozatokkal csaknem kiküszöbölheti s nem hordozza magával a terhes örökségek számos hátrányát. Mert a régi alapítású könyvtárak mai működését szakadatlanul akadályozzák az elavult raktározási, cédulázási, szakozási rendszerek, melyeknek modernizálása rengeteg költségbe, időbe és a könyvtárnak

ideiglenes bezárásába kerül. A szegedi egyetem fiatal könyvtára tapasztalhatja mindezen hátrányokat és előnyöket. Egy nagy — az országban harmadik helyen álló — gyűjteményt hagyott Kolozsváron, de magával hozta tisztviselői szellemében a kolozsvári egyetemi könyvtár, az akkori idők legmodernebb nagy könyvtárának kitűnő rendszerét, sőt a kolozsvári évek tapasztalataival még megjavítva s ennek az alapján tervezhette meg a kényszerűen adott, tragikus eredetű *tabula rasán* új intézményét.

A könyvtár első tizenkét évéről szól igazgatójának előttünk fekvő jelentése. Ebből megtudhatjuk, hogyan gyűlt össze az anyag, milyen formában nyert elhelyezést, hogyan nőtt látogatottsága, forgalma, milyen formákban állt az egyetem, a tudományos kutatás szolgálatára s megismerjük, milyen nehézségekkel küzdött és küzd ma is. Bevezetőül és záradékul azokat az elveket igyekszik BIBÓ István tisztázni, széles gondolathorizonttal és elmélyedéssel, melyeknek egy egyetemi könyvtár munkáját irányítania kell s vázolja a szegedi intézet konkrét feladatait, melyeket a további fejlődésnek kell megvalósítania.

JOÓ TIBOR.

Tóth László: *Vogelsang és a magyar konzervatív politika 1867 után*. Budapest, 1933, 8°, 36 l.

A liberáliskori politikai életünk kevésbé kutatott jelenségét, a katolikus konzervatív pártalakítási kísérleteket érdekesen megvilágító becses tanulmány bibliográfiai irodalmunk számára is nyereség. Részletes történetét olvashatjuk ugyanis benne a «Der Katholik» (későbbi címe «Das Recht») című politikai lapnak. A «Der Katholik» 1872 március 17-én indult meg Pozsonyban APPONYI György gróf pártfogásával, hogy a katolikus konzervatív politika orgánuma legyen. Hetenként kétszer jelent meg, de a következő évben már hatszor. 1874 január elsején címét «Das Recht»-re változtatta és 1876 végéig napilap, 1877-ben pedig hetenként egyszer jelenik meg. SZINNYEI szerint 1880-ig élt, TÓTH László azonban azt írja, hogy 1878 óta egyetlen száma sem ismeretes. Első szerkesztője MAROSSY Gellért volt, majd 1875 júniustól SCHUMACHER Ferenc, végül ugyanez év júliusától OTÓCSKA Károly. A tanulmányhoz Vogelsangnak, a keresztényszocializmus egyik megalapítójának, a «Der Katholik»-ban megjelent cikkeit felsoroló bibliográfia csatlakozik.

JOÓ TIBOR.